

EDUSKUNNAN VASTAUS 342/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tilaajan selvityselvöllisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain ja lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi tilaajan selvityselvöllisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain ja lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta (HE 161/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 17/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

tilaajan selvityselvöllisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tilaajan selvityselvöllisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 a §, sellaisena kuin se on laissa 469/2012,
muutetaan 4, 5, 9 ja 9 b §,
sellaisina kuin ne ovat, 4 § osaksi laissa 708/2008, 5 § osaksi laissa 469/2012 ja 794/2014, 9 § osaksi laissa 1052/2010 ja 469/2012 sekä 9 b § laissa 469/2012, ja
lisätään lakiin uusi 4 a § ja 5 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 469/2012, uusi 2 momentti seuraavasti:

4 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta, jos:

1) vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään 10 työpäivää; tai

2) 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on alle 9 000 euroa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja raja-arvoja laskettaessa työn katsotaan jatkuneen yhdenjakoisesti, jos tilaajalle tehty työ tai aikaansaatu työtulos perustuu useisiin peräkkäisiin, keskeytymättöminä tai vain lyhyin keskeytyksin jatkuviin sopimuksiin.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa olevaa soveltamisalarajausta ei sovelleta 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilöstön edustajan tiedonsaantioikeuteen.

4 a §

Muu lainsäädäntö tilaajan velvollisuudesta

Lähetetyistä työntekijöistä annetussa laissa (1146/1999) säädetään tilaajan ja sopimuspuolen velvoitteista silloin, kun toiseen valtioon sijoittautunut yritys lähettää Suomeen työntekijöitä.

5 §

Tilaajan selvitysvelvollisuus

Ennen kuin tilaaja tekee sopimuksen vuokrata työntekijän käytöstä tai alihankintasopimukseen perustuvasta työstä, tilaajan on pyydettävä sopimuspuolelta ja tämän on annettava tilaajalle:

1) selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintälain (1118/1996) mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin;

2) kaupparekisteriote tai kaupparekisteristä muutoin saadut kaupparekisteriotetta vastaavat tiedot;

3) selvitys siitä, ettei yrityksellä ole verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 20 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua verovelkaa taikka viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä;

4) todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty;

5) selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista;

6) selvitys työterveyshuollon järjestämisestä.

Jos vuokratun työntekijän työnantajana tai alihankintasopimuksen sopimuspuolena toimii ulkomainen yritys, tilaajan on pyydettävä ja yrityksen on toimitettava 1 momentissa tarkoitettua vastaavat tiedot yrityksen sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteriotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla. Ulkomaisen sopimuspuolen on lisäksi toimitettava 1 momentin 1 ja 3 kohdan

mukaiset selvitykset, jos sopimuspuolena toimivalla ulkomaisella yrityksellä on yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) tarkoitettu yritys- ja yhteisötietotunnus. Jos ulkomainen sopimuspuoli lähettää Suomeen työhön lähetetyistä työntekijöistä annetun lain 1 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja lähetettyjä työntekijöitä (*lähetetty työntekijä*), tilaajan on selvitettävä työntekijöiden sosiaaliturvan määräytyminen viimeistään ennen tässä laissa tarkoitettua sopimuksen mukaisen työn aloittamista.

Tilaaja voi myös itse hankkia 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettua tiedot sekä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua sopimuspuolen verovelkaa koskevan tiedon Verohallinnolta verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 20 d tai 20 e §:n mukaisesti. Tilaajalla on oikeus hyväksyä muu kuin viranomaisen antama selvitys tämän pykälän 1 tai 2 momentissa tarkoitetuksi selvitykseksi tai todistukseksi, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä.

Tilaajan ei tarvitse pyytää 1, 2 ja 5 momentissa tarkoitettuja selvityksiä ja todistuksia tai edellyttää sopimusta tehdessään 6 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamista, jos hänellä on perusteltu syy luottaa sopimuspuolen täyttävän lakisääteiset velvoitteensa sillä perusteella, että:

1) sopimuspuoli on valtio, kunta, kuntayhtymä, Ahvenanmaan maakunta, Ahvenanmaan maakunnan kunta tai kuntayhtymä, seurakunta, seurakuntayhtymä, Kansaneläkelaitos tai Suomen Pankki, osakeyhtiölaissa (624/2006) tarkoitettu julkinen osakeyhtiö, valtion liikelaitos tai sen kokonaan omistama yhtiö, kunnan tai kuntayhtymän kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhteisö tai yhtiö taikka vastaava ulkomainen yhteisö tai yritys;

2) sopimuspuolen toiminta on vakiintunutta;

3) tilaajan ja sopimuspuolen sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena aikaisempien sopimussuhteiden johdosta; tai

4) luottamukseen on 1—3 kohdassa säädettyyn rinnastettava syy.

Jos tässä laissa tarkoitettu sopimus on voimassa yli 12 kuukautta, tilaajan sopimuspuolen

on toimitettava tilaajalle sopimussuhteen aikana 12 kuukauden välein 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut todistukset tai 2 momentissa tarkoitetut vastaavat tiedot.

Tilaajan on tässä laissa tarkoitettua sopimusta tehdessään edellytettävä, että sopimuspuoli toimittaa sopimuksen mukaisen työn aloittamisen jälkeen lähetettyjen työntekijöiden osalta todistukset työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä ennen kuin nämä aloittavat työn teon.

Edellä 1, 2 ja 6 momentissa tarkoitetut selvitykset, todistukset ja tiedot on säilytettävä vähintään kaksi vuotta siitä, kun sopimusta koskeva työ on päättynyt.

Rakentamistoimintaan liittyvästä tilaajan selvitysvelvollisuudesta säädetään 5 a §:ssä.

5 a §

Rakentamistoimintaan liittyvä tilaajan selvitysvelvollisuus

Rakentamistoimintaan liittyvän tilaajan selvitysvelvollisuuteen sisältyy 5 §:n 2 momentin lisäksi velvollisuus selvittää, että kaikilla lähetetyillä työntekijöillä on voimassa olevat todistukset työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä ennen kuin nämä aloittavat työnteon.

9 §

Laiminlyöntimaksu ja korotettu laiminlyöntimaksu

Tilaaja on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksua, jos tilaaja on:

1) laiminlyönyt 5 tai 5 a §:ssä tarkoitetun selvitysvelvollisuuden;

2) tehnyt sopimuksen tässä laissa tarkoitettua työstä liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaiseen liiketoimintakieltoon määrätyn elinkeinonharjoittajan kanssa tai yrityksen kanssa, jonka yhtiömies taikka hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon; taikka

3) tehnyt tässä laissa tarkoitetun sopimuksen, vaikka hänen on täytynyt tietää, että sopimuksen toisella osapuolella ei ole tarkoitus täyttää sopimuspuolena ja työnantajana lakisääteisiä maksuvelvoitteitaan.

Laiminlyöntimaksun suuruudeksi määrätään vähintään 2 000 euroa ja enintään 20 000 euroa. Jos tilaaja on rikkonut 1 momentin 2 tai 3 kohdassa säädettyä, määrätään laiminlyöntimaksu korotettuna siten, että laiminlyöntimaksun määrä on vähintään 20 000 euroa ja enintään 65 000 euroa.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon selvitysvelvollisuuden rikkomisen aste, laatu ja laajuus sekä tilaajan ja tämän sopimuspuolen välisen sopimuksen arvo. Laiminlyöntimaksua alentavana tekijänä otetaan huomioon tilaajan pyrkimys estää tai poistaa laiminlyönnin vaikutukset ja sitä korottavana tekijänä tilaajan laiminlyönnin toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet.

Laiminlyöntimaksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista olosuhteet huomioon ottaen.

Laiminlyöntimaksua ei määrätä 1 momentin 2 kohdan perusteella, jos tilaaja on täyttänyt 5 tai 5 a §:n mukaisen selvitysvelvollisuuden, eikä esitetyistä tiedoista, todistuksista tai selvityksistä ole ilmennyt, että 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu taho on ollut liiketoimintakiellossa.

Laiminlyöntimaksua ei määrätä 5 a §:n 2 momentin rikkomisesta, jos tilaaja ei tiennyt tai hänen ei voinut kohtuudella edellyttää tienneen lähetetyistä työntekijöistä, joilla ei ollut voimassa olevaa todistusta työntekijän sosiaaliturvan määräytymisestä.

9 b §

Laiminlyöntimaksun ja korotetun laiminlyöntimaksun rahamäärän tarkistaminen

Edellä 9 §:ssä säädetyn laiminlyöntimaksun ja korotetun laiminlyöntimaksun enimmäis- ja

vähimmäismäärää tarkistetaan rahanarvon muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Laki

lähetetyistä työntekijöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lähetetyistä työntekijöistä annetun lain (1146/1999) 8 ja 9 a §, sellaisina kuin ne ovat, 8 § laissa 1338/2014 ja 9 a § laissa 1198/2005, ja
lisätään lakiin uusi 8 b ja 8 c § seuraavasti:

8 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset lukuun ottamatta 2 §:n 5 momentissa mainittuja tasa-arvolain pykälää, joiden noudattamista valvovat tasa-arvovaltuutettu sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta.

Työnantajan tai, jos työnantajalla ei ole liikettä Suomessa, 4 a §:ssä tarkoitetun edustajan on pyynnöstä annettava työsuojeluviranomaisille 4 b §:n 1 momentissa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot ja selvitykset.

Työsuojeluviranomaisilla on pyynnöstä oikeus saada työnantajalta nähtäväkseen 8 b §:ssä tarkoitettuun velvollisuuteen liittyvät asiakirjat ja tarvittaessa jäljennökset niistä.

8 b §

Tietojen antaminen työn teettäjälle

Työnantajan tai 4 a §:ssä tarkoitetun edustajan on 1 §:n 2 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa annettava työn teettäjälle sopimuksen mukaisen työn aloittamisen jälkeen lähetetyistä, lähetetyistä työntekijöistä todistus heidän sosiaaliturvan määräytymisestä viimeis-

tään ennen kuin nämä aloittavat työnteon. Kirjallinen todistus velvollisuuden täyttämisestä tulee säilyttää sopimuksenmukaisen työn keston ajan.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonnäisäveroa on alle 9 000 euroa tai 1 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään 10 työpäivää. Näitä raja-arvoja laskettaessa työn katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos työn teettäjälle tehty työ tai aikaansaatu tötulos perustuu useisiin peräkkäisiin, keskeytymättöminä tai vain lyhyin keskeytyksin jatkuviin sopimuksiin.

8 c §

Tietojen antaminen valvontaviranomaisesta

Työnantajan on annettava lähetetyille työntekijälle tieto lain noudattamista valvovasta ja neuvoja antavasta viranomaisesta viimeistään ennen työn teon alkamista. Tiedon voi antaa myös 4 a §:ssä tarkoitettu työnantajan asettama edustaja.

Työn teettäjän on annettava kirjallisesti tieto lähettävälle yritykselle lain noudattamista val-

vovasta ja neuvoja antavasta viranomaisesta. Kirjallinen tieto tulee olla todennettavissa sopimuksenmukaisen työn keston ajan.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on alle 9 000 euroa tai 1 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään 10 työpäivää. Näitä raja-arvoja laskettaessa työn katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos työn teettäjälle tehty työ tai aikaansaatu tötulos perustuu useisiin peräkkäisiin, keskeytymättöminä tai vain lyhyin keskeytyksin jatkuviin sopimuksiin. Työn teettäjällä ei ole 2 momentissa mainittua tiedonantovelvollisuutta silloin, kun työn teettäjän ja työnantajan sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena aikaisempien sopimussuhteiden johdosta.

9 a §

Rangaistussäännös

Työnantaja tai tämän edustaja taikka 4 a §:n mukaan asetettu edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 b §:ssä tarkoitettujen tietojen ja selvitysten hallussapitoa tai ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä,

2) laiminlyö antaa 8 a §:ssä tarkoitetut tiedot henkilöstön edustajalle tai

3) rikkoo 8 b §:n säännöksiä tietojen antamisesta työn teettäjälle,

on tuomittava *lähetetyistä työntekijöistä annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

Lähetetyistä työntekijöistä annetun lain rikkomisesta tuomitaan myös työn teettäjä tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 4 a §:ssä säädetyn huolehtimisvelvollisuuden taikka työnantaja, työn teettäjä tai näiden edustaja, joka rikkoo 8 c §:n mukaista tiedonantovelvollisuutta, työn teettäjän edustaja kuitenkin vain huomioon ottaen työpaikalla annetut ohjeet ja menettelytavat.

Rangaistus työrikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 47 luvussa.

Vastuu työnantajan ja tämän edustajien kesken sekä työn teettäjän ja tämän edustajien kesken määräytyy rikoslain 47 luvun 7 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 11 päivänä maaliskuuta 2015